

Koninklijke deelneming in „'n Kleinen Stoom" te Enschede

Op een der eerste dagen van 1961 werd de collectie van het Twents-Gelders Textielmuseum door een bijzondere schenking verrijkt. De directie van N.V. Textielmaatschappij L. van Heek & Zonen te Losser stond voor het museum een bewijs van Koninklijke deelneming af in de onderneming die in de volksmond „'n Kleinen Stoom" werd genoemd.

Nadat in 1833 te Enschede de N.V. Enschedesche Katoen Spinnerij („de Groote Stoom") was opgericht, volgde in 1838 de oprichting van de commanditaire vennootschap onder de firma Charles John Dixon & Co. met het doel eveneens een katoenspinnerij te exploiteren. De nieuwe spinnerij werd gevestigd in een gebouw, waarin Dixon Jr. zonder succes gepoogd had een handweverij in te richten. Dat gebouw was gelegen aan de Hengelosestraat te Enschede tegenover de „Groote Stoom".

Aldus werd in Twente de vierde stoomspinnerij in het leven geroepen. (Ook in Almelo bestonden twee door stoom gedreven katoenspinnerijen, beide opgericht door de firma Hofkes en Co., resp. in 1830 en in 1838). De nieuwe commanditaire vennootschap stond onder leiding van Charles John Dixon, de oudste zoon van John Dixon, de na veel strubbelingen in 1839 ontslagen directeur van de Enschedesche Katoen Spinnerij.

Koning Willem I die reeds, aanvankelijk met zes en later met acht aandelen (oorspronkelijk groot *f* 3000,—) in de N.V. E. K. S. had deelgenomen, toonde ook nu weer zijn belangstelling voor de Twentse industrie door het nemen van acht aandelen, groot *f* 1000,—, in de c.v. Charles John Dixon & Co. Het overige gedeelte van het kapitaal van *f* 44.000,— werd door Enschedese ondernemers bijeengebracht.

Het thans in het bezit van het museum zijnde bewijs van deze Koninklijke deelneming, het aandeel nummer zes, is hierbij gereproduceerd.

Onder het opschrift „Overdragen" komen aan achterzijde van het aandeel de volgende aantekeningen voor :

„Op last van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden in kwaliteit van Executeur Testamentair van Wijlen Zijne Majesteit Koning Willem Frederik Graaf van Nassau is dit aandeel No. zes overgeschreven ten name van Zijne Koninklijke Hoogheid Willem Frederik Karel Prins der Nederlanden, als zijnde bij erffenis aan Hoogstdenzelven aanbedeeld.

Lonneker, den 26 April 1844
De Directeur der Katoen Spinnerij
onder de firma van C. John Dixon & Co.
(w.g.) I. Stenvers

BEWYS VAN AANDEEL.

No. ~~zes~~

Lynn. Majesteit

f 1000 Ned.

*Den Koning der Nederlanden in
zusseljs prijs*

PRIMITIVE AANDEELHOUDER.

De Ondergeteekende CHARLES JOHN DIXON, Besturend Deelgenoot van de Maatschappij en *Commandite*, onder de FIRMA van CHARLES JOHN DIXON & Co. te *Louneker*, opgerigt bij NOTARIELE ACTE; gepasseerd ten Kantore van den Notaris J. M. GREVE te *Eusehede*, den vijftien Maart achttien honderd acht en dertig, en geregistreerd te *Oldenzaal*, den zeventienden Maart daaraanvolgende, verklaart overeenkomstig Artikel zes van het bovengemeld CONTRACT VAN ASSOCIATIE, dat *Lynn. Majesteit*

Den Koning der Nederlanden in zusseljs prijs

Commanditaire Deelgenoot is van de FIRMA voor EEN AANDEEL, groot EEN DUIZEND GULDEN Nederlandsch, die alzoo op den voet door de Statuten bepaald, gerechtigd is om in evenredigheid daarvan in de Winsten van de Maatschappij te deelen, zijnde dit Extract afgegeven om tot Bewijs van Een Aandeel te strekken.

LONNEKER, den *zeven October* achttien honderd *en dertig*

„Dit aandeel No. zes verkocht en afgestaan aan den Heer A. van Deventer te Zwolle.

's-Gravenhage, den 16 November 1844
Op last van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden,
De Thesaurier
van het huis des Konings
(w.g.) David Ragaij.

„Ontvangen van den Notaris Mr. B. W. Blijdenstein te Enschede betalende voor de commissie tot liquidatie der zaken van de ontbondene Maatschappij en commandite onder de firma van C. J. Dixon en Co. de somma van Tweehonderd twee en dertig gulden vijf en zestig cent, zijnde het bedrag mij als houder dezer actie uit die liquidatie competeerende en waarmede deze actie ten volle is voldaan,

den December 1845
(w.g.) A. van Deventer

Zoals ook uit deze aantekeningen blijkt, heeft de commanditaire vennootschap Charles John Dixon & Co. niet lang bestaan. De firma maakte grove garens voor zware stoffen, doch het was geen florerend bedrijf. Dixon Jr. werd in 1840 als directeur ontslagen, doch ook daarna was het niet mogelijk het bedrijf lonend te maken. Het werd in 1845 overgenomen door de N.V. Enschedesche Katoen Spinnerij die het als tweede fabriek exploiteerde.

Na de liquidatie van de E. K. S. in 1863 werd de „Kleine Stoom” die toen 1600 spinnspindels in bedrijf had verkocht. Na een inzet van f 16.000,— werd bij de verkoop op 28 januari 1864 de firma E. ter Kuile en Zoon eigenaar voor een prijs van f 20.000,—.

In 1883 verkocht deze firma het bedrijf aan M. Udink ten Cate, eigenaar van een kettingsterkerij op de Oliemolen. Deze vestigde in het pand een tweede sterkerij, welke in 1887 overging in handen van zijn zoon Engbert Herman Udink ten Cate (1847 - 1915).

In 1902 brandde de oude fabriek af. Hij werd niet herbouwd. Op deze plaats — Hengelosestraat 57 — is thans de bouwmaterialenhandel van de firma A. Wagener gevestigd.

B. C. SLUIJK

LITERATUUR :

J. A. P. G. Boot, De Twentsche Katoennijverheid 1830 - 1873, (proefschrift 1935).

D. Jordaan J. G. Hzn. De eerste samenwerking in de Twents-Gelderse textielindustrie (Jaarverslag Stichting Textielgeschiedenis 1957).

Voor de lotgevallen van fabriek en perceel na de liquidatie van het bedrijf in 1845 werd voorts dankbaar gebruik gemaakt van door de heer L. A. Stroink te Enschede verstrekte gegevens.